

Ajankohtaiskatsaus korkeakoulupolitiikkaan

Maija Innola

Koulutusvastuista osaamisalueisiin –seminaari 10.4.2014

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Alustuksen teemoja

- **Hallituksen rakennepoliittinen ohjelma**
  - Opiskelijavalintauudistus
  - Opiskeluoikeutta koskevat säännökset
  - Ympärivuotisen opiskelun edistäminen
- **Ammattikorkeakoulu-uudistus**
  - II-vaihe
- **Korkeakoulutuksen rakenteet tulevaisuudessa?**

Hallituksen rakennepoliittinen ohjelma

- Rakennepoliittisessa ohjelmassa merkittäviä vaikutuksia opetus- ja kulttuuriministeriön sektorille.
- Korkeakoulutusta koskevana tavoitteena työurien pidentäminen niiden alkupäästä
- Useita toimenpiteitä:
  - Toteutetaan opiskelijavalintauudistus koulutuspaikkojen käytön tehostamiseksi
  - Korkeakouluopintoihin sijoittumisen nopeuttamiseksi lisätään määräaikaisesti korkeakoulutuksen sisäänottoa
  - Korkeakoulujen tavoitteellisia valmistumisaikoja koskevaa lainsäädäntöä tiukennetaan
  - Veloitetaan korkeakoulut tarjoamaan mahdollisuus ympärivuotiseen opiskeluun
  - Lisätään yli 55 opintopistettä vuodessa suorittavien osuutta korkeakoulujen rahoituksessa. AMK-säännökset tulevat voimaan 1.1.2014, YO-säännökset 1.1.2015.

Opiskelijavalintauudistus: Hallitusohjelma, KESU, I vaihe

- **Hallitusohjelman** mukaan ”Korkeakouluopintoihin pääsyä sujuvoitetaan. Opiskelijavalinnan päävalinnat varataan hakijoille, joilla ei ole aiempaa vastaavan tasoista tutkintoa tai opinto-oikeutta.”
- **KESU:ssa** linjattiin uudistuksen toteuttamisesta kahdessa vaiheessa
  - ”Ensimmäistä korkeakoulupaikkaa hakevien aseman parantamiseksi mahdollistetaan ensimmäisessä vaiheessa heidän valintansa omassa kiintiössään, jonka käyttöönotosta ja suuruudesta päättää korkeakoulu.
  - Toisessa vaiheessa hakujärjestelmä uudistetaan siten, että yhteishaussa valitaan vain ensimmäistä korkeakoulupaikkaansa hakevia.”
- **I vaiheen lait hyväksytyt** kesäkuussa 2013
- Korkeakoulujen yhteishaku otetaan käyttöön syksyllä 2014 järjestettävissä valinnoissa, korkeakouluilla mahdollisuus varata paikkoja ensimmäistä paikkaansa hakeville

II-vaiheen säädösmuutokset

- **Velvoite paikkojen varaamiseen:**
  - Velvoitetaan ensimmäisen syklin hakukohteissa yhteishaussa
  - poikkeukset: ”pienet” hakukohteet, vieraskielinen koulutus, AMK:oiden osalta koulutus, johon hakukelpoisuus määritelty erikseen (työelämässä oleville suunnattu koulutus)
- **Yhteishaun hakukohteet:**
  - tiukennetaan perusteita, joilla hakuja voi jättää yhteishaun ulkopuolelle (aikataulun sopimattomuus). Maisterivaiheen haussa myös suomenkielisen koulutuksen haun voisi jättää yhteishaun ulkopuolelle, jos vastaava vieraskielinen jätetään.
- **Yhden paikan sääntö**
  - 1 paikka per lukukausi ottaen huomioon myös erillisvalinnat
- **Siirtymät – luopuminen vanhasta opiskeluoikeudesta**
  - Luopuminen siirtymisen yhteydessä ja jäljellä oleva opiskeluaika
- **Hakijamaksut**

Opiskeluoikeutta koskevat säännökset korkeakouluissa

- Nykytila: opiskeluoikeus ammattikorkeakoulussa
  - opintojen laajuus + 1 lisävuosi opiskeluun
  - enintään 2 vuotta poissaoloa
  - lisäaikaa erityisestä syystä
  - opiskeluoikeuden menettänyt voi hakea uudelleen opiskeluoikeutta
- Nykytila: opiskeluoikeus yliopistoissa
  - tutkinnon tavoitteellinen suorittamisaika + oikeus kahteen lisävuoteen + poissaolo lakisääteisin syin + 2 vuotta muuta poissaoloa
  - lisäaikaa, jos tavoitteellinen ja toteuttamiskelpoinen suunnitelma opintojen saattamiseksi loppuun ja mahdollisuus suorittaa opinnot loppuun kohtuullisessa ajassa
  - opiskeluoikeuden menettänyt voi hakea oikeutta päästä uudelleen opiskelijaksi
- Nykytila: poissaolo-oikeus
  - yliopistoissa oikeus ilmoittautua joka lukuvuosi joko läsnä olevaksi tai poissa olevaksi
  - ammattikorkeakouluissa oikeus ilmoittautua poissa olevaksi korkeintaan 2 lukuvuodeksi
  - ensimmäisen lukuvuoden poissaolo-oikeutta ei ole rajoitettu

Hallituksen esitys laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

- Tavoitteena lyhentää korkeakouluopiskelijoiden opintoaikoja sekä yhdenmukaistaa korkeakoulusektoreiden opiskeluoikeutta koskevaa lainsäädäntöä
- Ensimmäisen lukuvuoden poissaolo-oikeuden rajoittaminen:
  - Oikeus ilmoittautua poissa olevaksi, jos
    - suorittaa asepalvelusta/siviilipalvelusta
    - on äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaalla
    - on oman sairauden vuoksi kykenemätön aloittamaan opintojaan
- Opiskeluoikeuteen sisältyvän, muista kuin lakisääteisistä syistä johtuvan poissaolo-oikeuden lyhentäminen kahdesta lukuvuodesta yhteen lukuvuoteen
- Ns. lakisääteisten syiden lisääminen myös ammattikorkeakoululakiin
  - Opintojen suorittamisaikaan ei lasketa poissaoloa, joka johtuu asepalvelun/siviilipalvelun suorittamisesta taikka äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan pitämisestä

Ympärivuotisen opiskelun edistäminen

- **Korkeakoulujen raportit ympärivuotisen opiskelun edistämisestä 18.2.2014 OKM:lle**
- **Keskustelutilaisuus korkeakouluille ja sidosryhmille pidettiin 17.3.2014**
  - korkeakouluissa on tehty monia toimenpiteitä, jotka tukevat ympärivuotisen opiskelun toteuttamista
  - olemassa olevan tarjonnan ja mahdollisuuksien jäsentäminen nykyistä paremmin
  - nykyisten voimavarojen suuntaaminen tukemaan joustavia opintojärjestelyitä ja laadukasta opetusta
  - korkeakoulujen välisen yhteistyön lisääminen

Ympärivuotisen opiskelun edistäminen – keskustelutilaisuuden tuloksia

- Korkeakoulut huolehtivat siitä, että opinnot on kaikilla aloilla suunniteltu siten, että opiskelijan on mahdollista suorittaa vuodessa vähintään 60 opintopistettä.
- Tarjotut opinnot ja niiden kuormittavuus jakaantuvat nykyistä tasaisemmin lukukausien ajalle. Täysipäiväinen opiskelu on mahdollista koko lukuvuoden ajan.
- Ympärivuotisen opiskelun mahdollistaminen ja suoritustavoiltaan monimuotoisten opintojen kehittäminen on osa opetuksen ja ohjauksen kokonaisuutta ja johtamista. Kokonaisuuden suunnitteluun sisältyy myös kesäajan tarjonta. Opintopolkujen selkeyteen ja niistä viestimiseen kiinnitetään huomiota.
- Työelämän ja opetuksen kytkentää kehitetään ja korkeakoulut hyödyntävät alkavan ESR-kauden rahoitusta tässä kehittämistyössä.

Ympärivuotisen opiskelun edistäminen – keskustelutilaisuuden tuloksia

- Korkeakoulujen yhteistä opetustarjontaa lisätään tavoitteena osaamistason nosto ja opetusresurssien suuntaaminen uudelleen.
- Uutta opetusteknologiaa hyödyntäviä opintosisältöjä kehitetään korkeakoulujen välisenä yhteistyönä erityisesti laajasti tarjottavan koulutuksen perusopintoihin.
- Korkeakoulut valmistelevat Unifin ja Arenen johdolla valtakunnalliset periaatteet opetustallenteiden, verkkokurssien ja muiden sähköisten aineistojen tekijänoikeuksista, käytöstä ja hyödyntämisestä.

Ympärivuotisen opiskelun edistäminen – jatkotyö

- Jatkotyö Arenen, Unifin, korkeakoulujen ja OKM:n yhteistyönä
- Ensi syksynä työpajat korkeakouluille, opiskelijoille ja henkilöstölle
- Mahdollisia työpajojen teemoja mm:
  - ICT opetuksen kehittämisessä
  - tekijänoikeuskysymykset
  - opetuksen johtamisen ja suunnittelun kokonaisuus
  - työn ja opiskelun kytkennät, työssäkäynnin opinnollistaminen
  - kansainvälisen opintotarjonnan lisääminen ja hyödyntäminen
- Työpajojen tulosten pohjalta yhteinen tiekartta ympärivuotisen opiskelun edistämisestä

AMMATTIKORKEAKOULU-UUDISTUS

Ammattikorkeakoulu-uudistus

- Ammattikorkeakoulujen hallintoa ja rahoitusta koskevan lainsäädännön uudistaminen toteutetaan 2 vaiheessa
- Ammattikorkeakoulujen perustehtävät eivät muutu
- 1. Vaiheessa uudistettu (voimaan 2014 alusta):
  - ammattikorkeakoulujen toimiluvat
  - toimiluvassa päätetty kunkin ammattikorkeakoulun koulutustehtävään sisältyvästä koulutusvastuusta eri aloilla tutkinnoittain ja tutkintonimikkeittäin sekä korkeakoulun opetus- ja tutkintokielestä
  - luovuttu OKM:n vahvistamista koulutusohjelmapäätöksistä, ammattikorkeakouluille enemmän autonomiaa koulutuksen järjestämisessä
  - rahoituksen määräytymisperusteet (uusi rahoitusmalli)

- .

Ammattikorkeakoulu-uudistuksen II vaihe

- Hallituksen esitys uudeksi ammattikorkeakoululaiksi annettu eduskunnalle 3.4.2014, voimaan 1.1.2015
- Kaikki ammattikorkeakoulut ovat jatkossa osakeyhtiöitä ja luonteeltaan yleishyödyllisiä yhteisöjä
  - Uusien ammattikorkeakoulujen hallinto järjestetään osakeyhtiölain ja ammattikorkeakoululain säännösten mukaisesti.
  - Hallituksessa monipuolinen yhteiskuntaelämän ja toimiluvan mukaisen tehtävän tuntemus.
  - Osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä tai osakassopimuksessa ei saa olla määräenemmistöpäätöksiä edellyttäviä ehtoja, jotka estävät ammattikorkeakoulun rakenteellista kehittämistä.
- Toimilupahakemukset OKM:öön 15.9.2014 mennessä. Tarkempi ohjeistus 4/2014.
- Uuden lain mukaiset ammattikorkeakouluosakeyhtiöiden yhtiöjärjestykset ja osakassopimukset OKM:öön 29.8.2014 mennessä

... Ammattikorkeakoulu-uudistuksen II vaihe – Ohjaus ja rahoitus

- Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää ammattikorkeakouluille perusrahoitusta ammattikorkeakoululaissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi laskennallisin perustein ottaen huomioon toiminnan laatu, vaikuttavuus ja laajuus.
  - Nykyisestä yksikköhinnan ja opiskelijamäärän käyttämisestä rahoituksen perusteena luovutaan. Rahoitustekijät säilyvät muuten samoina kuin 2014.
  - Syksyllä 2014 nimetään työryhmä kehittämään rahoitusmallia vuodesta 2017 alkaen

Korkeakoulurakenteiden uudistamistarpeet

- OECD:n Suomen korkeakoulujärjestelmän temaattinen arviointi vuodelta 2009
- Suomen tutkimus- ja innovaatiojärjestelmä kansainvälinen arviointi 2009
- Yliopistouudistuksen vaikutusten arviointi 2012
- YO ja AMK –uudistusten vaikutusten arviointi 2016/2017

Peruskysymyksiä:

- Miten pitkälle YO ja AMK yhteistyörakenteita voidaan kehittää luopumatta kahden sektorin korkeakoulujärjestelmästä – onko raja toiminnallinen vai institutionaalinen?
- Kansainvälisen kehityksen suunta?
- Kuinka niukkenevät resurssit kohdennetaan tuloksellisesti, jotta pysymme kansainvälisen kehityksen eturintamassa?

Tulevat ratkaisut:

- Seuraava hallitusohjelma
- Kehittämistarpeet koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan

Kiitos!

